

N:o 10.

Ank. till Riksd. Kansli den 26 April 1878, kl. 1 e. m.

Betänkande, angående tullbevillningen.

Från Riksdagens Kamrar hafva till Bevillnings-Utskottets behandling hänvisats följande motioner, afseende förändringar i nu gällande föreskrifter om tullbevillningens utgörande, nemligen: af Herr *Odelberg* (motion N:o 10 inom Första Kammaren) angående i allmänhet förändrad tullagstiftning, af Herr *C. Magni* (motion N:o 134 inom Andra Kammaren) om införseltull å artikeln pressjäst, samt af Herr *A. W. Westerdal* (motion N:o 107 inom Andra Kammaren) om utförsel förbud eller tull å rundvirke m. m.

Jemlikt föreskriften i 40 § Riksdagsordningen har Utskottet, äfven oafsedt dessa motioner, haft att genomgå gällande tullagstiftning och deri föreslå sådana förändringar, som kunde finnas af omständigheterna påkallade; men då, så vidt Utskottet kan bedöma statsverkets närvarande ställning, anledning nu icke förekommer att för tillvägabringande af jemnvigt emellan inkomster och utgifter, höja eller sänka några derpå inverkanse tullsatser, samt tullagstiftningen i sin helhet för närvarande utgör föremål för behandling af en utaf Kongl. Maj:t nedsatt komité, har Utskottet funnit sig nu böra inskränka sitt utlåtande i fråga om tullbevillningen till besvarande af omförmälda motioner; hvarvid Utskottet anser den förstnämnda, såsom afseende en omfattande och genomgripande förändring, först böra komma under behandling.

Uti nyssnämnda motion anmärker Herr *Odelberg* att, enligt hans åsigt, ett successivt höjande af tullsatserna å alla sådana varor, som ej

aro råämnen för den inhemska fabrikationen, är för landets ekonomiska välfärd nödvändigt; och såsom ett första steg — en varsam återgång — i denna riktning föreslår motionären, »att Riksdagen måtte besluta, att tullavgifterna skola från och med nästa år 1879 utgöras till ungefär lika belopp och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bestämmelserna i tulltariffen af år 1857, dock så att de förhöjningar i tullavgifterna för vissa kolonial- och andra varor, som vid 1871 års riksdag beslötos, bibehållas oförändrade.» Motionären anser visserligen 1857 års tulltaxa innehålla åtskilliga stadganden, som han icke kan godkänna, men den eger dock i hans tanke det företräde framför den nu gällande, att den belägger med högre tull sådana fabriksvaror, som vi sjelfve kunna åstadkomma. Huruvida motionären afser att de utförseltullar, som ännu i 1857 års taxa qvarstodo, äfven skola åter införas, synes Utskottet deremot icke rätt klart framgå af motionen.

För att i någon mån kunna öfverskåda och bedöma de omedelbara praktiska resultat, hvilka i motionen åsyftas, lär det vara nödigt att jemföra de år 1857 stadgade och de nu gällande tullsatserna å sådana fabriksvaror, som till afsevärd betydelse ingå i den allmänna förbrukningen.

Några i detta hänseende upplysande exempel må här anföras:

	Införseltull	
	1857.	1877.
	Kr. ore.	Kr. ore.
<i>Hudar och skinn:</i>		
beredda, ej pelsverk:		
sulläder och bindsule-läder samt hvitgarfvade äfven-		
som sämskade hudar och skinn	1 <i>℔</i> — 25	— 6
andra slag	1 <i>℔</i> { — 75	— 20
	{ — 40	
<i>Jern:</i>		
manufaktur- och handverkssmide, ej specificerad,		
poleradt eller lackerad	1 <i>℔</i> — 25	— 15
andra slag, med eller utan bestrykning	1 <i>℔</i> — 15	— 6
<i>Metaller, sammansatta:</i>		
arbetade:		
förgyllda, försilfrade eller pläterade	1 <i>℔</i> — 75	— 30
andra slag	1 <i>℔</i> — 40	— 15
<i>Porslin, oäkta:</i>		
hvitt eller enfärgadt, men omåladt:		
talrickar	1 <i>℔</i> — 5	— 3

		Införseltull	
		1857.	1877.
		Kr. ore.	Kr. öre.
andra pjeser	1 <i>℔</i>	— 10	— 5
måladt eller tryckt:			
talrickar	1 <i>℔</i>	— 10	— 6
andra pjeser	1 <i>℔</i>	— 18	— 8
<i>Sockor:</i>			
raffineradt och dermed jemförligt	1 ctr	13 —	11: 60
andra slag	1 ctr	8 —	8 —
<i>Väfnader:</i>			
helsiden-:			
andra slag, än felb och plys	1 <i>℔</i>	{ 4: 50 7: 50	1: 50
halfsiden-:			
andra slag, än felb och plys	1 <i>℔</i>	{ 6 — 3: 75 3: —	1 —
<i>bomulls-:</i>			
andra slag, än vissa specificerade:			
oblekta och ofärgade	1 <i>℔</i>	{ — 50 — 40	— 25
blekta eller färgade	1 <i>℔</i>	{ — 80 — 70	— 40
tryckta eller pressade	1 <i>℔</i>	{ 1 — — 90	— 50
<i>ylle-:</i>			
andra slag, än vissa specificerade	1 <i>℔</i>	1: 50	— 75.

Dessa nu anförda exempel torde nog samt ådagalägga, att det högre tullskydd, som motionären velat återinföra, men hvaraf industrien ingalunda visats vara i behof, skulle i väsentlig mån fördyra viktiga förbrukningsartiklar.

Ett annat icke mindre afsevärdt resultat, hvilket motionären dock troligen icke åsyftat, blefve den betydliga minskning i statsinkomst, som antagligen skulle af de höga skyddstullarnes återinförande förmedlas. Till siffran låter väl denna minskning icke beräkna sig, men all erfarenhet ådagalägger emellertid, hurusom höga skyddstullar minska, men låga öka tullinkomsten. Med tillämpning af 1857 års tullbestämmelser öfversteget rikets tulluppbörd icke något år 15 millioner kronor. Med tillämpning

af nu gällande tullsatser åter har denna uppbörd stigit till och med till nära dubbelt nämnda belopp och utgjorde under sistlidet år mera än 26 millioner kronor.

Tullafgifters enda allmängiltiga grund och ändamål — att bereda statsverket inkomst — synes dock af motionären tillmätas helt och hållet underordnad betydelse. Andra uppgifter vill han åt tullbevillningen inrymma, såsom att motverka befolkningens öfverdrifna njutningslystnad, öka landets produktionsförmåga och minska dess behof af utländska kapital. Men bevis att hög tullbeskattning skall leda till uppnående af dessa i och för sig önskvärda mål kan ingalunda anses innefattadt i hvad motionären anfört och visserligen icke heller annorledes åstadkommas. Hög tullbeskattning, likasom hög beskattning i allmänhet, torde nemligen snarare nedsätta folkets förmåga att fylla sina behof och motverka dess produktiva arbetskraft, än bidraga till kapitalbildning, om ej på de jemförelsevis få händer, hvilka kunna beredas en gynnad undantagsställning på de öfrigas bekostnad.

Den bevisning för en motsatt mening, som motionären trott sig kunna hemta från de af honom anförda uppgifter angående värdet af rikets import och export under de senast förflutna 20 åren och af den skuldsättning till utlandet, som under samma tid egt rum, torde svårigen kunna vid närmare undersökning tillerkännas giltighet, lika litet som hans förmenande att den allmänna opinionen misstager sig i sin uppfattning, att landets ekonomiska ställning under samma tid icke blott skenbart, utan verkligen vunnit stark förkofran.

Huru omsorgsfullt uppgifter angående verkliga värdet af ett lands export och import än sökas, meddelas och i statistiska arbeten sammanställas, blifva dock dessa uppgifter alltid blott tillnärmelsevis rigtiga, och då den väsentliga faktor, som heter handelsvinst, hvarken i dessa uppgifter ingår eller annorledes låter med någon grad af visshet beräkna sig, måste utfinnandet af den så kallade handelsbalansen eller det vid varubyttet å ena eller andra sidan uppkommande öfverskott eller brist blifva i högsta grad vanskligt. Ännu vanskligare blir sammanställningen af dylika uppgifter för en längre följd af år, om, såsom hos oss är händelsen, sjelfva grunden för värdeberäkningarne under samma tidrymd blifvit väsentligen förändrad. Ett sådant förändradt beräkningssätt är nemligen, enligt Kongl. brefvet den 12 Juli 1872, för tiden från och med år 1871 iakttaget.

Men om man också vill antaga, att den så kallade handelsbalansen under de sistförflutna 20 åren visar en brist till och med till det af motionären beräknade belopp af 290 millioner kronor och att denna

landets underbalans i väsentlig mån blifvit betäckt genom de under samma tid upptagna utländska lån, så följer dock ingalunda deraf, att landets ekonomiska ställning eller nationalförmögenheten icke under tiden långt mera förkofrats, utan gått tillbaka. För att bedöma denna fråga, måste man göra sig klart, om underbalansen eller skuldsättningen för ett deremot svarande kapital tjenat till en jemförlig eller högre kapitalbildning inom landet och sålunda här finnes kvar under en eller annan inkomstbringande form, i hvilket fall blott återstår frågan, om den deraf härflytande fördel motsvarar räntan å den utländska skuldsättningen, eller om, i motsatt fall, de indragna utländska kapitalen blifvit ändamålslost förslösade.

Det är på dessa frågor, motionären och de med honom olika tänkande, hvilka han benämner »opinionens ledare», lemna så vidt skiljaktiga svar. Till den detaljerade utredning, som förekommer dels i den så kallade Finanskomiténs betänkande af den 9 Februari 1863, dels i det vid 1867 års riksdag tillsatta Särskilda Utskottets betänkande angående jordbrukets finansiella angelägenheter, dels ock slutligen uti den i Förberedande Skattejemkningskomiténs betänkande intagna framställning angående Sveriges ekonomiska utveckling sedan år 1860, må det tillåtas Utskottet att hänvisa.

Några faktiska förhållanden torde dock böra af Utskottet särskildt framhållas och vidare längre fram i detta betänkande med officiella sifferuppgifter bestyrkas.

En jemförelse emellan hela vår utländska skuldsättning och de inom landet utförda jernvägsbyggnader torde redan i och för sig lemna nöjaktig anvisning om de utländska kapitalens placering, utan att man behöfver gå till den vida svårare uppskattningen af de kapital, som blifvit nedlagda på odlingar och jordförbättringar, på byggnader och inventarier vid jordbruket samt på industriella verk och anläggningar af mångfaldig art och omfattande betydelse.

Kastar man vidare en blick på de högst betydliga summor, som finnas insatta hos sparbankerna, i kapital- och lifränte-försäkringsanstalterna, samt på deposition hos bankirättningarne, så finner man otvifvelaktiga bevis om en fortgående stark kapitalbildning, hvilken ingalunda synes berättiga till motionärens tröstlösa uppfattning, att »vårt samhälle depenserar långt mera än dess tillgångar medgifva.»

Huruvida, såsom motionären förmenar, näringslifvets utveckling under det tillämpade friare handelssystemet hämmats, eller om icke denna utveckling fast mera fortgått med raska steg, vill Utskottet nu med några exempel söka ådagalägga.

Tages först *jordbrukets* utveckling i betraktande, torde Utskottet icke behöfva härom vara mångordigt. Endast några få data må härom meddelas. Så utgjorde år 1860 arealen af trädgård och åker 4,057,835 tunnland, men år 1874 uppgick denna areal till 5,481,639 tunnland, hvilket följaktligen visar en tillökning af 1,423,404 tunnland eller mera än 35 proc. Jemföres införseln af spanmål under åren 1856—1875 med utförseln deraf under samma tid, så visar sig ett högst betydligt och alltjemt stigande öfverskott af utförsel. Under det att årliga medeltalet af detta öfverskott under perioden 1856—1860 utgjorde 7,264,405 kubikfot, uppgick det under åren 1861—1865 till 8,391,635 kubikfot, under perioden 1866—1870 till 11,430,368 kubikfot samt under åren 1871—1875 till 16,505,038 kubikfot. Äfven ladugårdsskötseln har ansenligt utvecklats sig. En jemförelse mellan in- och utförseln af lefvande kreatur och smör visar följande öfverskott af import (—) eller export (+) för hvar af nedannämnda femårsperioder:

	Af lefvande kreatur, stycken:	Af smör, centner:
Åren 1856—1860	— 13,879	— 87,649.
» 1861—1865	+ 31,427	— 106,098.
» 1866—1870	+ 158,420	— 22,983.
» 1871—1875	+ 255,074	+ 189,406.

Redan vid den flyktigaste blick å de siffror, som beteckna vår *fabriks- och manufakturindustris* utveckling, faller i ögonen, att medan våra fabrikers tillverkningsvärde, antalet derstädes sysselsatte arbetare samt begagnade maskiner och redskap, äfvensom drifkraften, uttryckt i hästkrafter, högst betydligt tillväxt, så har deremot fabrikerens antal knappast i nämnvärd mån ökats. Följande siffror utvisa våra fabrikers utveckling i nu antydda hänseenden:

I medeltal:	Antal fabriker i gång:	Antal arbetare:	Drifkraft i hästkrafter:	Antal begagnade maskiner och redskap:	Tillverkningsvärde, kronor:
1856—1860	2,461	28,435	— —	— —	62,242,250.
1861—1865	2,461	30,016	7,587*)	204,853*)	71,693,400.
1866—1870	2,235	31,601	9,974	207,289	82,966,107.
1871—1875	2,516	52,207	19,002	295,063	143,911,719.

*) Enär uppgifter härom saknas för tiden före 1863, utgöra dessa siffror medeltal allenast för åren 1863—1865.

Af betydelse, såsom i sin mån vittnande om vår fabriksindustris utveckling, äro äfven uppgifterna angående införseln af stenkol samt af redskap och maskiner, om ock af de betydande kvantiteterna stenkol en stor del tagits i anspråk för jernvägarnes och ångbåtarnes behof samt bland antalet införda maskiner och redskap äfven ingår dylika för jordbrukets behof till ett icke obetydligt värde. Medan

	Stenkol, kubikföt:	Redskap och maskiner, kronor:
under åren 1856—1860 i medeltal infördes....	10,213,107	1,452,569,
så utgjorde införseln under åren 1861—1865 i medeltal.....	16,002,250	2,281,768,
och under åren 1866—1870.....	18,046,392	2,132,764,
men steg under perioden 1871—1875 till	28,436,776	11,578,278.

De ofvan meddelade sifferuppgifter häntyda på att vår fabriksindustri, med ett allt mera ökad användande af maskinkraft och med begagnande af senare tiders förbättrade arbetsmetoder, öfvergått till verklig stor industri, och enligt Utskottets åsigt har man att därför i väsentlig mån tacka den friare tullagstiftningen, hvilken, genom att beröfva våra näringar ett konstladt och i sjelfva verket obehöfligt skydd, tvungit dem att anstränga sina krafter för att hålla sig uppe i täflan med utlandet. Att vår industri med framgång uthärdat denna täflan, lär hafva utvisats redan af de siffror, Utskottet ofvan meddelat, och de uppgifter, Utskottet nu går att lemna angående de förnämsta grenarne af vår industri, torde lemna ytterligare bevis därför.

Värdet af våra sockerbruks årliga tillverkningar har i medeltal utgjort:

under åren 1856—1860	11,826,602	kronor.
» » 1861—1865	12,963,938	»
» » 1866—1870	14,099,701	»
och » » 1871—1875	17,150,914	»

En jemförelse mellan kvantiteterna af inom landet tillverkad och importeradt raffineradt socker lemna följande siffror i medeltal för år:

	Inom landet tillverkad:	Importeradt:
under åren 1856—1860	23,531,986 skålp.	2,403,775 skålp.
» » 1861—1865	28,220,089 »	5,196,227 »
» » 1866—1870	31,939,180 »	7,114,693 »
» » 1871—1875	39,202,679 »	20,309,934 »

Medan under perioden 1856—60 landets egna sockerbruk förmådde fylla mera än 90 proc. af landets behof af raffineradt socker, så utgjorde under sista femårsperioden det inom landet raffinerade sockret endast något mera än 65 proc. af hela konsumtionen, men detta skenbart ogynsamma förhållande härrör, såsom ofvan anförda siffror utvisa, allenast af den oerhördt ökade förbrukningen, men icke af någon tillbakagång hos den inhemska tillverkningen, hvilken tvärtom stadigt tilltagit, oaktadt tullskyddet för de inhemska sockerraffinaderierna, hvilket enligt 1857 års tulltaxa utgjorde 5 öre pr skålpund, genom successiva nedsättningar minskats till 3 $\frac{6}{10}$ öre.

Tullen å *bomullsgarn* utgjorde enligt 1857 års tulltaxa 12 öre pr skålpund ofärgadt och 20 öre pr skålpund färgadt garn, men dessa tullsatsar nedsattes 1865 till resp. 8 och 14 öre. Det oaktadt har tillverkningen af dylikt garn inom landet rätt betydligt ökats. Bomullsspinneriernas tillverkningsvärde,

hvilket under perioden	1856—1860	utgjorde	9,884,903	kronor
men	»	»	1861—1865	föll till 7,656,365 »
ökades	»	»	1866—1870	till 12,395,352 »
samt utgjorde	»	»	1871—1875	14,389,735 »

allt i medeltal för år.

Jemföres quantiteten inom riket tillverkad bomullsgarn med quantiteten importeradt sådant, så erhållas följande siffror, utvisande medeltillverkningen och medelimporten för år:

	Inom landet tillverkad:	Importeradt:
under åren 1856—1860	12,288,776 skålp.	1,801,094 skålp.
» » 1861—1865	6,114,562 »	784,922 »
» » 1866—1870	10,263,999 »	1,189,864 »
» » 1871—1875	14,479,573 »	3,850,156 »

De anmärkningsvärdt låga siffrorna under andra och äfven tredje perioden ega sin förklaring uti den i följd af det inbördes kriget inom Nord-Amerikas Förenta Stater uppkomna bomullskrisen.

Bomullsväfnadsindustrien har, oaktadt icke obetydliga nedsättningar af tullen å särskilda slag af bomullsväfnader egt rum, gjort betydande framsteg såväl till tillverkningens mängd som dess värde, på sätt följande uppgifter angående den årliga medeltillverkningen utvisa:

1856—1860:*)	26,258,001 fot och	69,215 stycken, till ett värde af	3,784,969 kr.
1861—1865:	21,850,163 » »	15,610 » » »	3,872,928 »
1866—1870:	39,022,534 » »	7,975 » » »	5,475,467 »
1871—1875:	73,321,102 »	{1871—1873: 8,227 » 1874—1875: 457,408 skålpund}	» » 9,633,963 »

Importen har i medeltal utgjort:

1856—1860:	801,198 skålpund.
1861—1865:	750,290 »
1866—1870:	878,750 »
1871—1875:	2,380,494 »

Ett anmärkningsvärdt bevis å bomullsväveriernas utveckling utgör den stigande exporten af bomullsväfnader, hvilken i medeltal utgjorde:

under perioden	1856—1860:	14,112 skålpund,
»	»	1861—1865: 23,822 »
»	»	1866—1870: 253,261 »
»	»	1871—1875: 318,940 »

Ett bevis på vår bomullsindustris framsteg torde ock vara att finna i den ökade importen af bomull, hvilken utgjorde i medeltal:

åren	1856—1860:	14,649,142 skålpund,
»	1861—1865:	6,915,805 »
»	1866—1870:	12,831,082 »
»	1871—1875:	18,636,592 »

* A sådana *ylleväfnader*, som i tulltaxorna hänföres till »andra slag», utgjorde tullen enligt 1857 års taxa 1 riksdaler 50 öre per skålpund, men nedsattes för år 1866 till 1 riksdaler 25 öre och för år 1867 till 1 riksdaler samt har sedan år 1868 utgjort 75 öre. Oaktadt dessa nedsättningar hafva våra klädesfabriker förmått rätt betydligt utvidga sin tillverkning, såsom följande uppgifter utvisa:

I medeltal tillverkades:

1856—1860:	2,757,849 fot och	4,252 styck. till ett värde af	9,106,694 kronor,
1861—1865:	3,420,219 »	20,646 » » »	9,925,681 »
1866—1870:	3,928,789 »	11,821 » » »	8,904,125 »
1871—1875:	5,400,370 »	15,870 » » »	12,914,919 »

*) För åren 1856—1858 äro linneväfnader inräknade.

Importen af ull har i medeltal utgjort:

1856—1860:	2,308,915	skålpund,
1861—1865:	3,027,313	»
1866—1870:	3,235,368	»
1871—1875:	4,122,586	»

Importen af ylleväfnader uppgick å andra sidan i medeltal till:

1856—1860:	959,497	skålpund,
1861—1865:	1,160,932	»
1866—1870:	1,226,621	»
1871—1875:	3,740,995	»

Exporten af ylleväfnader, hvilken ända till år 1865 icke var af nämnvärd betydighet, har sedan dess hastigt stigit. Medan nämnda export i medeltal utgjorde under åren 1856—1860: 1,865 skålpund och » » 1861—1865: 8,421 » så steg densamma » » 1866—1870 till 57,768 » samt ytterligare » » 1871—1875 » 108,293 »

Våra *tobaksfabriker* hafva, oaktadt under de ifrågavarande tjugu åren tullen å oarbetad tobak blifvit höjd, men tullen å arbetad dylik, förnämligast å cigarrer och cigaretter, blifvit nedsatt, betydligt ökat sin tillverkning, såsom följande uppgifter angående den årliga medeltillverkningen utvisa:

	Skålpund.	Värde i kronor.
1856—1860:	6,462,656	4,323,171.
1861—1865:	7,547,270	5,892,060.
1866—1870:	8,298,927	6,215,132.
1871—1875:	10,825,451	8,871,525.

Importen af tobak utgjorde i medeltal:

	Skålpund.	Deraf blad och stjelk, skålpund.
1856—1860:	5,068,365	5,010,863.
1861—1865:	5,452,621	5,385,706.
1866—1870:	5,866,274	5,786,328.
1871—1875:	7,640,266	7,507,967.

Såsom af dessa siffror synes, är kvantiteten af till riket införd för-
adlad tobak särdeles obetydlig.

Oaktadt tullen å beredda hudar och skinn blifvit icke oväsentligt
nedsatt, hafva våra *läderfabriker* gjort aktningvärda framsteg, isynnerhet
under åren 1871—75. I medeltal tillverkades:

1856—1860:	2,823,684	skålp.	sa	mt	357,357	stycken,	till	ett	värde	af	3,777,205	kronor.
1861—1865:	2,811,205	»	»	»	486,784	»	»	»	»	»	4,554,317	»
1866—1870:	2,807,824	»	»	»	507,292	»	»	»	»	»	4,404,095	»
1871—1875:	3,575,552	»	»	»	572,862	»	»	»	»	»	7,241,310	»

Införseln utgjorde i medeltal:

	Oberedda hudar och skinn, centner.	Beredda hudar och skinn, skålpund.
1856—1860:	43,141	110,284.
1861—1865:	59,617	399,962.
1866—1870:	54,646	526,098.
1871—1875:	90,034	1,757,269.

Glasbrukens tillverkningsvärde har i medeltal utgjort:

1856—1860:	1,350,415	kronor.
1861—1865:	1,583,203	»
1866—1870:	1,644,715	»
1871—1875:	2,721,456	»

Oaktadt de betydliga nedsättningar af tullen å porslin, som under
de ifrågavarande tjugu åren egt rum, hafva våra *porslinsfabriker* ansen-
ligt ökat sin tillverkning samt till och med förmått i utlandet förskaffa
afsättning åt sina produkter, såsom följande siffror visa:

I medeltal:	Tillverknings- värde. Kronor.	Export. Skålpund.
1856—1860:	827,678	5,156.
1861—1865:	945,101	5,679.
1866—1870:	1,015,626	96,053.
1871—1875:	2,093,359	191,020.

Våra tändsticksfabrikers utveckling utvisas af följande siffror:

I medeltal.	Tillverkningsvärde, kronor.		Export.
1856—1860	341,594	1860	433,745 kronor.
1861—1865	507,967	I medeltal 1861—1863	354,358 »
1866—1870	1,294,464	» 1864 och 1865	1,958,300 ~~ø~~
1871—1875	4,376,591	» 1866—1870	4,091,293 »
		» 1871—1875	14,539,540 »

Oaktadt tullen å papper undergått icke oväsentliga nedsättningar, hafva våra *pappers-* och *pappersmassfabriker* gjort så betydande framsteg, att rätt ansefliga kvantiteter svenskt papper funnit afsättning i utlandet. Följande siffror visa tillverkningsvärdets och pappersexportens tillväxt.

I medeltal.	Tillverkningsvärde, kronor.	Export af papper t
1856—1860	2,340,015	354,014
1861—1865	2,883,577	613,858
1866—1870	4,221,786	3,018,387
1871—1875	7,497,459	5,919,743

Importen af papper har visserligen äfven tilltagit, men ingalunda i samma progression som exporten.

I medeltal utgjorde nemligen importen

under åren	1857—1860	308,097	skålpund.
»	» 1861—1865	459,586	»
»	» 1866—1870	419,711	»
»	» 1871—1875	2,202,832	»

Af samtliga våra fabriker äro *gjuterierna* och *mekaniska verkstäderna* till tillverkningsvärdet de förnämsta. Huru de under ifrågavarande tjuguarperiod ökat sin tillverkning, visa följande uppgifter angående tillverkningsvärdet i medeltal:

1856—1860	4,340,317	kronor.
1861—1865	6,213,872	»
1866—1870	7,884,569	»
1871—1875	21,251,537	»

Angående importen af redskap och maskiner är uppgift ofvan meddelad. Värdet af exporten af dylika har utgjort:

I medeltal.	
1856—1860	80,012 kronor.
1861—1865	54,760 »
1866—1870	294,886 »
1871—1875	1,061,700 »

Redan i det föregående har Utskottet haft tillfälle lemna några uppgifter angående den del af vår handel med utlandet, som omedelbart rör de grenar af vår produktion, hvilka Utskottet ofvan ansett sig böra vidröra. Angående den utomordentliga utveckling, vår utrikes handel i allmänhet, särdeles efter år 1865, vunnit, torde de siffror vittna, hvilka Utskottet nu kommer att meddela. Totalbeloppet af in- och utförselns värde utgjorde:

	Införselvärdet, kronor.	Utförselvärdet, kronor.	Överskott af införsel, kronor.	Summa in- och ut- försel, kronor.
1856—1860	404,765,000	394,914,000	9,851,000	799,679,000
1861—1865	504,129,000	462,335,000	41,794,000	966,464,000
1866—1870	663,132,000	633,614,000	29,518,000	1,296,746,000
1871—1875	1,231,861,000	1,022,626,000	209,235,000	2,254,487,000
S:a 1856—1875	2,803,887,000	2,513,489,000	290,398,000	5,317,376,000

I dessa siffror ingår jemväl värdet af in- och utfördt guld och silfver i mynt och plantsar till följande belopp:

	Införselvärdet, kronor.	Utförselvärdet, kronor.	Överskott af införsel (+) eller utförsel, (—) kronor.	Summa in- och ut- försel, kronor.
1856—1860	5,904,000	28,931,000	— 23,027,000	34,835,000
1861—1865	4,205,263	1,670,122	+ 2,535,141	5,875,385
1866—1870	11,656,588	7,226,744	+ 4,429,844	18,883,332
1871—1875	43,495,489	16,348,197	+ 27,147,292	59,843,686
S:a 1856—1875	65,261,340	54,176,063	+ 11,085,277	119,437,403

För medelvärdet af in- och utförseln (inclusive guld och silfver) under de särskilda femårsperioderna erhållas således följande siffror:

	Införselvärdet, kronor.	Utförselvärdet, kronor.	Öfverskott af införsel, kronor.	Summa in- och ut försel, kronor.
1856—1860	80,953,000	78,982,800	1,970,200	159,935,800
1861—1865	100,825,800	92,467,000	8,358,800	192,292,800
1866—1870	132,626,400	126,722,800	5,903,600	259,349,200
1871—1875	246,372,200	204,525,200	41,847,000	450,897,400

Då Utskottet redan förut redogjort för importen af åtskilliga sådana varor, som antingen äro föremål för någon mera betydande produktion inom landet eller utgöra råämnena för våra förnämsta industrigrenar, så vill Utskottet här endast meddela uppgift angående storleken af importen af följande artiklar:

I medeltal	Kaffe ☿	Salt, kubikfot.	Miner.-oljor ☿	Feta oljor ☿	
1856—1860	14,623,471	1,912,195	1863 } och } 1864 } 1,872,602	4,079,573	
1861—1865	16,060,480	2,068,949		4,486,166	
1866—1870	17,074,592	2,459,457		7,024,409	3,531,566
1871—1875	22,275,384	2,654,765		18,096,213	5,726,130

Dessa siffror vittna i sin mån fördelaktigt om vårt folks växande konsumtionsförmåga och om det stigande välstånd, som är vilkoret därför.

Tulluppbörden har, oaktadt de betydliga tullnedsättningar, som tid efter annan egt rum under de ifrågavarande tjugu åren, nära fördubblats, på sätt följande uppgifter om dess storlek i medeltal visa:

1856—1860*)	11,977,114 kronor,
1861—1865*)	14,032,575 »
1866—1870	13,429,837 »
1871—1875	22,441,489 »

Den svenska *handelsflottan*, hvilken år 1856 bestod af 3,020 fartyg med en dräktighet af 79,945 nyläster, uppgick år 1860 till 3,200 fartyg med 88,901 nylästers dräktighet, och 1865 till blott 3,155 fartyg med en dräktighet 83,524 nyläster, motsvarande 266,016 tons, men ökades derefter, så att den år 1870 bestod af 3,376 fartyg med en dräktighet af 107,808 nyläster, eller 346,862 tons, samt år 1875 af 4,237 fartyg med en dräktighet af 507,049 tons. Ängfartygens antal, hvilka i dessa siffror äro inräknade, utgjorde:

*) För åren 1856—63 äro jemväl utförseltullarnes belopp inräknade.

år 1856:	147	med en maskinstyrka af 6,594 hästkrafter.
» 1860:	203	» » » » 9,332 »
» 1865:	288	» » » » 9,293 »
» 1870:	368	» » » » 11,601 »
» 1875:	664	» » » » 22,897 »

Angående omfattningen af den *kapitalbildning*, som under ifrågasvarande tjugu år egt rum i vårt land, vittna i viss mån åtskilliga af de siffror, som Utskottet redan anfört. Här må endast några få uppgifter, som ytterligare kunna bidra att gifva en ungefärlig föreställning derom, meddelas. Så hafva under åren 1856—75 bolagsordningar blifvit stadfästade för 1,144 aktiebolag med ett minimikapital af 378,557,632 kronor och ett maximikapital af 677,900,757 kronor. Huru mycket af de under samma tid utgifna obligationer funnit placering på svenska händer, kan icke med någon grad af tillförlitlighet beräknas; af Riksgäldskontorets obligationer uppgifvas i Förberedande Skattejemkningskommitténs betänkande omkring 31 millioner kronor hafva placerats inom landet. Betecknande är tillväxten af våra bankers depositionsrörelse. År 1865 utgjorde summan af depositionerna i landets samtliga banker 29,819,278 kronor; år 1870 uppgick beloppet till 58,307,020 kronor samt år 1875 till 164,635,989 kronor. Ett nästan lika fördelaktigt vittnesbörd om den tilltagande kapitalbildningen lemna sparbankernas verksamhet; år 1860 utgjorde delegarnes behållning i samtliga sparbankerna 27,291,937 kronor; år 1865 uppgick densamma till 35,983,636 kronor, men år 1870 hade den stigit till 57,376,611 kronor samt år 1875 ytterligare till 134,119,697 kronor. Medelvärdet af en sparbanksbok utgjorde nyssnämnda fyra år respektive 135 kronor 83 öre, 147 kronor 4 öre, 161 kronor 92 öre samt 193 kronor 62 öre.

Innan Utskottet lemna siffrornas område, må det tillåtas Utskottet att med anledning af hvad motionären anfört om den upplåning, landet verkställt, med några ord erinra om hvad statsverket nu eger i ersättning för den skuld, det ådragit sig, i sammanhang hvarmed Utskottet äfven torde få nämna något om våra enskilda jernvägsbyggnader och kostnaderna därför.

Hela kapitalvärdet af statens vid 1876 års slut för trafik upplåtna jernvägar, utgörande 148,9 mil, uppgick vid nämnda tid till 164,797,343 kronor 57 öre. Läggas härtill värdet af vid samma tid under byggnad varande statsbanor, sådant detta värde då beräknades, eller 4,915,531 kronor 25 öre, så befinnes värdet af statens samtliga jernvägar vid

nämnda tid uppgå till 169,712,874 kronor 82 öre. Då vid 1876 års slut Riksgäldskontorets skulder utöfver tillgångarna utgjorde allenast 124,697,336 kronor 34 öre (hvarvid dessutom är att märka, att af skulderna 4,808,685 kronor 30 öre äro upplånade för andra ändamål än för jernvägsbyggnader) och från jernvägarnes hela

värde	169,712,874: 82
afdragas nyssnämnde	124,697,336: 34
	<hr/>
så återstår	45,015,538: 48,

utgörande statsverkets öfverskott å statsbancaffären.

Af enskilda jernvägar voro vid 1876 års slut för trafik öppnade 257,4 mil, hvilkas byggnadskostnad enligt en af Kongl. Styrelsen för statens jernvägstrafik uppgjord beräkning uppgick i rundt tal till 158 millioner kronor. Men för att finna totalbeloppet af hvad till nämnda års slut nedlagts i de enskilda jernvägarne, bör man till nyss angifna summa lägga icke blott de kapital, som användts å byggandet af jernvägar, som vid 1876 års slut ännu icke voro för trafik öppnade, utan ock de summor, som efter anläggningarnas fullbordande åtgått för inköp af materiel och dylikt, men att med noggranhet uppgifva med huru mycket nämnda belopp, 158 millioner kronor, sålunda bör ökas, lärer icke utan stora svårigheter vara möjligt. För de enskilda jernvägar, som af Trafikstyrelsen antogos kunna under år 1877 öppnas för trafik, har Styrelsen beräknat byggnadskostnaden till 34 millioner kronor, och då större delen af detta belopp sannolikt redan vid 1876 års slut blifvit använd, samt den del af samma belopp, som först under år 1877 kommit till användning, mer än motsvaras af de kapital, som vid 1876 års slut voro nedlagda uti då ännu icke för trafik upplåtna jernvägar, så kan man, utan fara för en allt för hög beräkning, antaga, att hela ifrågavarande belopp, 34 millioner kronor, redan vid 1876 års slut förbrukats. Hela värdet af de enskilda jernvägarne, så vidt detta värde är känt, kan således antagas hafva vid slutet af år 1876 uppgått till 192 millioner kronor, och värdet af landets samtliga jernvägar, vid samma tid, till omkring 362 millioner kronor. Med dessa siffror för ögonen torde man lätt kunna föreställa sig hvilka följderna skulle hafva blifvit för den inhemska industrien, om, såsom motionären anser hafva varit lämpligt, de för våra jernvägsbyggnader nödiga medlen skulle hafva hufvudsakligen anskaffats på den inhemska penningemarknaden.

De

De uppgifter angående vårt lands ekonomiska utveckling, Utskottet ansett sig böra meddela, ådagalägga, att landet sedan år 1865, då den sista stora reformen i frihandelsrigtning skedde, å nästan alla områden utvidgat sin produktion i sådan grad, att den föregående tiden icke der-till erbjuder något motstycke; att särskildt de mera betydande industri-grenar, hvilka omedelbart berörts af vidtagna tullnedsättningar, icke allenast förmått hålla sig uppe i täflan med utlandet, utan ock högst väsentligt utvidgat sin produktion, och flere af dem, hvilkas tillverkningar förut egde afsättning endast inom landet, till och med kunnat i utlandet förskaffa sig en marknad för sina produkter; samt att, så vidt man af tillgängliga uppgifter kan sluta, kapitalbildningen och den allmänna välmågan jemväl ansevärt tilltagit.

En framställning af vår ekonomiska utveckling, utsträckt några årtionden längre tillbaka än Utskottet här ansett nödigt, skulle hafva ännu mera otvetydigt visat, att ju mera de skrankor fallit, hvarmed forna tiders handelspolitik omgärdat den inhemska produktionen, desto snabbare och i desto högre grad har denna utvecklats sig. Äfven utan erfarenhetens vittnesbörd borde det vara lätt att inse, att en näring, som på ett konstladt sätt skyddas för täflan, gör mindre framsteg än en näring, som uteslutande måste lita på sina egna krafter. Der nemligen konkurrensen får göra sitt inflytande gällande, tvingas industriidkaren, för att kunna bestå i täflingen, att förbättra sina arbetsmetoder och bemöda sig om fulländning i sina fabrikat, och resultatet blir bättre och billigare vara. Att här utveckla hvad i öfrigt kan anföras emot skyddssystemet: huru det beskattar konsumenterna till förmån för producenterne; huru underhållet åt de näringar, som ej kunna underhålla sig sjelfva, i yttersta hand måste tagas från behållningen af de näringar, som icke behöfva något skydd; huru, medan det för landet ovilkorligen måste vara fördelaktigast att använda sitt kapital och sin arbetskraft å de näringar, som äro mest produktiva och således bäst löna sig, skyddssystemet lockar in landets kapital och arbetskraft å industrigrenar, å hvilka desamma icke med fördel låta använda sig, och till följd deraf åstadkommer en betydlig nationalförlust; huru det måste ligga i landets, liksom i den enskildes, intresse att köpa sina förnödenheter, der de kunna erhållas för det billigaste pris, o. s. v., anser Utskottet obehöfligt, då detta ämne blifvit otaliga gånger förut både i tal och skrift uttömmande behandladt. Dock kan Utskottet icke underlåta att påpeka hvad verkan ett ökad skydd för våra förädlingsnäringar skulle komma att utöfva på jordbruket, för hvars utveckling motionären ju med rätta hyser ett lifligt intresse. Genom ett

dylikt ökad skydd skulle dels näringar, som nu icke alls bära sig, komma att idkas, dels näringar, som redan nu drivas, komma att blifva ännu mera vinstgivande, till dess, hvad de sistnämnda angår, konkurrensen inom landet möjligen nedbragte vinsten, så att skyddet i sjelfva verket blefve overksam. Kapital och arbetskraft skulle i följd deraf dragas ifrån andra företag och i stället användas i de mera skyddade och derigenom mera vinstgivande näringsgrenarne, till skada för de förra; och då enligt motionärens förslag jordbruket skulle förblifva en icke skyddad näring, så skulle äfven jordbruket drabbas af de olägenheter, som en förändring i den antydda rigtningen måste medföra. Utskottet antager, att det icke varit motionärens mening att sålunda öka de svårigheter, hvarmed jordbrukarne sjelfve tidt och ofta påstå sig hafva att kämpa.

Då, enligt hvad Utskottet tror sig hafva ådagalagt, den friare tullagstiftningen visat sig vara af den mest helsosamma inverkan på landets ekonomiska förhållanden, anser Utskottet en återgång till en mera protektionistisk lagstiftning icke böra på allvar kunna sättas i fråga. Tvärtom synes erfarenheten innebära en maning att med varsamhet fortgå på en väg, hvars beträdande redan medfört så lyckliga resultat. Utskottet hemställer följaktligen,

1:o

att Herr Odelbergs ifrågavarande motion måtte lemnas utan vidare afseende.

Uti den af Herr *Magni* väckta, ofvan omförmälda motion anmärker motionären, att den inhemska pressjästfabrikationen icke allenast är i saknad af hvarje skydd, utan derjemte måste för ett råämne, som ingår i pressjästen till ungefär en tredjedel, nemligen potatismjöl, erlägga tull af 6 öre pr skålpund, i följd hvaraf den utländska pressjästimporten till förfång för den inhemska fabrikationen omhuldade med en premie af 2 öre per skålpund; och föreslår motionären fördenskull och till upphjelpande af en nybörjad industri, som visar alla tecken att vara lifaktig och för vårt land naturlig, att artikeln pressjäst måtte åsättas en införseltull af 6 öre pr skålpund.

Utskottet kan icke annat än medgifva, att den svenska pressjästfabrikationen i följd af det utaf motionären påpekade förhållandet befinner sig i en särdeles ogynsam ställning; och Utskottet åberopade äfven denna

omständighet till stöd för sitt vid sistlidne riksdag framlagda förslag om tullfrihet för stärkelse, potatismjöl m. m., hvilket förslag likväl icke lyckades tillvinna sig Riksdagens bifall. Men det antydda missförhållandet är dock mindre orimligt och mindre stridande mot de grundsatser, som i senare tider vunnit tillämpning i vår tullagstiftning, än motionärens förslag att med tull belägga en vara, som ingår i beredningen af ett af våra oundgängligaste födoämnen, brödet.

Utskottet, som derföre icke kan tillstyrka bifall till hvad motionären föreslagit, anser sig tillika böra erinra derom, att Riksdagen vid 1873 års riksmöte till pressjästfabrikationens befrämjande upphäfd ett stadgande, som då anfördes som det största hindret för den svenska pressjästfabrikationen att med framgång täfla med den utländska, nemligen föreskriften i bränvinstillverkningslagen, att en särskild skatt af 25 öre skulle erläggas för hvarje kanna bränvin, som i sammanhang med pressjästberedning tillverkades å sådan tid, då bränvinsbränning eljest icke var tillåten.

På grund af hvad Utskottet sålunda anført, hemställer Utskottet,

2:o

att Herr Magnis ifrågavarande motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Uti sin förenämnda motion föreslår Herr *Westerdal*, till förekommande af en ohejdad afverkning af ungskog,

»att Riksdagen ville för sin del besluta utförsel förbud å all sorts rundvirke under 7 tums topp på 20 fots längd eller, om detta icke skulle bifallas,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att å samma sorts virke åsätta tull lika med varans allmänna värde,

samt att, i fall någon af dessa tvenne åtgärder godkännes,

Riksdagen då jemväl ville i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, för den händelse ytterligare förnyad eller ny handelstraktat skulle komma till stånd emellan Sverige eller de förenade rikena Sverige och Norge å ena samt Frankrike å andra sidan, dervid så tillvägagå, att hinder ej möta för utfärdande af författning i föreslaget syfte.»

Till stöd för detta förslag åberopar motionären den motivering, som förekommer uti en af honom vid 1873 års riksdag i samma syfte

väckt motion, hvilken af Utskottet på anförda skäl afstyrktes och af Riksdagen jemväl afslogs.

Utskottet underkänner lika litet nu som vid 1873 års riksdag vigten af det af motionären med förslaget afsedda, ofvan antydda ändamål, men nu, likasom då, är Utskottet öfvertygadt derom, att målet icke kan vinnas på den af motionären anvisade väg. Exporten af så kallad pitprops må förefalla betydlig; den är dock en obetydlighet i jämförelse med den qvantitet virke af små dimensioner, hvilken åtgår för uppställning af gärdesgårdar, för kolning, till ved och dylikt, men den skogsafverkning, som för dessa ändamål eger rum, får, om ock motionärens förslag bifalles, fortgå lika obehindradt som hittills. Medlet att förekomma en öfverdrifvet stor afverkning af ungskog bör derföre enligt Utskottets åsigt icke sökas i tullagstiftningen. Genom bifall till motionärens förslag komme derjente den förståndige skogshushållaren att i större eller mindre mån beröfvas friheten att afyttra sitt virke på den marknad, han finner för sig fördelaktigast, och det lär icke kunna anses rättvist att sålunda ålägga honom ett slags straff, derföre att andra personer vanvärda sin skog. Vill man på allvar fullständigt förekomma den skogsförödelse, som förmenas ega rum, torde andra utvägar än de af motionären ifrågasatta böra och kunna anlitas.

Tillika anser sig Utskottet höra, hvad angår den föreslagna exporttullen, erinra derom att densamma icke kan omedelbart åvägabringas, så länge den franska handelstraktaten fortfar att oförändradt gälla. Visserligen har den tid, för hvilken denna traktat afslutades, numera tilländagått, men genom öfverenskommelser med Frankrike har traktaten blifvit gång efter annan prolongerad, senast till innevarande års slut. Derest, hvilket Utskottet anser sannolikt, någon ytterligare prolongering ifrågakommer, torde det dock icke vara skäl att dervid från Sveriges sida påyrka någon förändring i traktatens bestämmelser. Ty ehuru vår export af pitprops å Frankrike är ringa och en exporttull å dylikt virke således ej kan medföra några känbara olägenheter för detta land, kan man, i betraktande af de handelspolitiska åsikter, som för närvarande derstädes äro herrskande, med skäl befara att, derest en förändring i traktatens bestämmelser från svensk sida ifrågasättes, Frankrike skall begagna tillfället att å sin sida påyrka en inskränkning i de vår handel och vår sjöfart genom traktaten tillförsäkrade förmåner.

För utfärdande af ett exportförbud lär deremot icke franska traktaten utgöra något hinder; men då Utskottet af skäl, som ofvan blifvit antydda, icke kan godkänna de af motionären föreslagna utvägarna till vinnande af det afsedda målet, hemställer Utskottet,

3:o.

att hvad Herr Westerdal uti sin ifrågavarande motion
föreslagit icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 26 April 1878.

På Utskottets vägnar:

A. H. FOCK.

Reservation:

vid 3:dje punkten:

af Herr *Fredricson*.
